

Stereotypisk præstationstrussel og ulighed

Stereotypisk præstationstrussel er et psykologisk fænomen, hvor mennesker kan blive nervøse og præstere dårligere, hvis de er bevidste om en negativ stereotyp om deres gruppe. Det er ikke fordi de mangler evner, men fordi bekymringen for at "bekræfte stereotypen" stjæler opmærksomhed og energi fra selve opgaven. Begrebet blev udviklet af Claude Steele og Joshua Aronson i 1990'erne, og deres forskning viser, hvordan sociale forventninger kan skabe reelle forskelle i præstation.

Vi kender mange stereotype forestillinger: Kvinder er ikke gode til matematik, ældre er teknologifjendske, mænd er bedre til sport, eller at sorte amerikanere er mindre bogligt stærke. Når personer fra de grupper står i en situation, hvor stereotype forventninger kan spille ind, kan de opleve en præstationstrussel, som påvirker resultaterne negativt.

Aronson & Steele gennemførte fire centrale studier med sorte og hvide studerende på Stanford. I **forsøg 1** fik deltagerne svære verbale opgaver. Når prøven blev præsenteret som en test af intelligens, præstere de sorte lavere end de hvide. Når prøven blot blev kaldt en problemløsningsøvelse, forsvandt forskellen. I **forsøg 2** blev det bekræftet: Sorte studerende, der troede, testen målte evner, nåede færre opgaver, brugte længere tid og lavede flere fejl. **Forsøg 3** viste, at selve forventningen om en evnetest aktiverede tanker om race og selvtvivl, fik deltagerne til at tage afstand fra stereotype markører og til at opfinde undskyldninger for en mulig dårlig præstation. I **forsøg 4** viste det sig, at blot at skulle skrive sin race ned før en prøve kunne få de sorte studerende til at præstere dårligere –

også selvom prøven ikke blev beskrevet som en evnetest.

For at sikre at resultaterne ikke blot skyldtes forskelle i udgangspunkt, tog forskerne højde for deltagernes tidligere sproglige niveau. Det gjorde det tydeligt, at det ikke var evnerne, men truslen fra stereotyperne, der gjorde forskellen.

Sammenhængen til ulighed og fattigdom er vigtig. Hvis børn og unge fra fattige familier, kvinder eller etniske minoriteter præstere under deres faktiske niveau på grund af præstationstrussel, kan det påvirke deres adgang til uddannelse, job og indkomst. En sort studerende, der klarer sig dårligere på en adgangsprøve, får sværere ved at komme ind på et godt college og dermed også sværere ved at få et godt betalt job. På den måde bliver stereotypen bekræftet i statistikkerne, og en ond cirkel opstår, hvor ulighed forstærkes.

Forskningen viser dog også veje til at bryde cirklen. Små ændringer i instruktioner, timing af hvornår man spørger til køn eller race, samt brug af rollemodeller kan mindske præstationstruslen og give mere lige muligheder. Det viser, at ulighed ikke kun handler om økonomi og adgang, men også om psykologiske mekanismer, der kan ændres.

Forkortet og oversat fra

Stereotype Threat and Inequality, Posted on June 27, 2012 by Claudia

<https://poresp.wordpress.com/2012/06/27/stereotype-threat-and-inequality/>

C. Steele, J. Aronson. Stereotype threat and the intellectual test performance of African Americans. *Journal of Personality and Social Psychology*, 6(5):797–811, Nov. 1995.

Ordliste

Stereotypisk – fast forestilling om en gruppe mennesker

Præstationstrussel – frygt for at klare sig dårligt pga. en stereotype

Fænomen – noget, der sker eller kan ses

Bevidste – når man ved eller er klar over noget

Bekymringen – følelsen af uro eller nervøsitet

Selvtvivl – usikkerhed på egne evner

Forestillinger – tanker eller idéer om noget

Markører – tegn eller kendetegn

Adgang (til uddannelse/job) – mulighed for at komme ind

Forstærkes – bliver stærkere

Onk cirkel – når et problem gentager sig og gør sig selv værre

Instruktioner – vejledning eller forklaring på, hvad man skal gøre

Timing – hvornår noget sker

Mekanismer – måder noget fungerer på

Niveau (sprogligt niveau) – hvor dygtig man er til sprog

Neutral (som i neutral opgave) – uden at tage parti; ikke farvet af mening eller stereotype